

DOMSTOLENS DOM (anden afdeling)

23. januar 1986 *

I sag 173/84

Lars Bo Rasmussen, tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, med bopæl i Dalheim (Luxembourg), ved advokat Jean-Noël Louis, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Nicolas Decker, 16, avenue Marie-Thérèse,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved ledende juridisk konsulent Henri Etienne og juridisk konsulent Dimitrios Gouloussis, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georges Kremlis, Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af den beslutning, hvorved Kommissionen afviste umiddelbart at lade sagsøgeren genindtræde i sin stilling, samt om erstatning,

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden K. Bahlmann, dommerne O. Due og F. Schockweiler,

generaladvokat: G. F. Mancini

justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. december 1985,

* Processprog: Fransk.

afsagt følgende

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

- 1 Ved stævning, indgivet til Domstolens justitskontor den 2. juli 1984, har Lars Bo Rasmussen, tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber i lønklasse A 6, anlagt sag med påstand dels om annullation af beslutningen af 27. juni 1984, hvorved Kommissionen afviste at lade sagsøgeren genindtræde i den stilling, han oprindeligt beklædte, dels om, at Kommissionen tilpligtes at skaffe ham en faktisk bestående stilling inden for hans kategori og svarende til hans lønklasse, erfaring og kvalifikationer, dels om, at Kommissionen tilpligtes at yde ham en af Domstolen fastsat godtgørelse pr. dag, for så vidt Kommissionen måtte undlade at overholde nævnte forpligtelse. Sagsøgeren har desuden nedlagt påstand om, at han tilkendes en passende erstatning for den ideelle skade, han har lidt som følge af de uregelmæssigheder, som er begået med hensyn til hans tjenesteretlige stilling, og som har bragt hans normale karriereforsøg i fare.

Faktiske omstændigheder

- 2 Sagsøgeren, der har statsvidenskabelig kandidateksamen, blev den 1. marts 1975 udnævnt til fuldmægtig i lønklasse A 6 ved Publikationskontoret, hvor han i afdelingen »Udgivelser« fik til opgave at udarbejde måneds- og årsfortegnelserne til Tidende.
- 3 Da der på Publikationskontoret blev indført nye arbejdsmetoder, blandt andet som følge af, at udarbejdelsen af de nævnte fortegnelser blev omlagt til edb, og avancementsmulighederne var begrænsede, undersøgtes mulighederne for en ændring af sagsøgerens faglige karriere. Med sagsøgerens samtykke aftalte generaldirektøren for Publikationskontoret med generaldirektøren for Det statistiske Kontor, at sagsøgeren blev tilknyttet sidstnævnte tjenestegren i et år med virkning fra den 15. marts 1980. I administrativ henseende var sagsøgeren fortsat tilknyttet Publi-

kationskontoret, som fortsat udbetalte hans løn. Grundlaget for at stille sagsøgeren til rådighed var en aftale mellem de to generaldirektører; den blev den 17. marts 1982 forlænget, indtil der blev fundet en endelig administrativ løsning.

- 4 Sagsøgeren gav gentagne gange udtryk for bekymring med hensyn til sin usikre og uholdbare tjenesteretlige stilling, som efter hans opfattelse var til skade for hans karriereforløb, og han anmodede om officielt at blive placeret i Det statistiske Kontor.
- 5 Den nye direktør for Det statistiske Kontor bragte aftalen om, at sagsøgeren var stillet til rådighed, til ophør med virkning fra den 15. marts 1983, idet han ikke fandt sagsøgerens indsats tilfredsstillende. Af faglige og personlige grunde afviste sagsøgeren forskellige stillinger, som han fik tilbudt, blandt andet en stilling i Det rådgivende Udvalg for EKSF og en overflytning til GD V i Bruxelles.
- 6 I 1983 accepterede han en placering i sprogtenesten under GD IX i Luxembourg med henblik på at kunne forberede sig til en intern udvælgelsesprøve, således at han kunne blive overflyttet til sprogtenesten. I juli s.å. afviste han imidlertid at deltage i en LA-udvælgelsesprøve, som ifølge det af Kommissionen oplyste særligt blev afholdt af hensyn til ham, idet han erklærede, at hans problemer i forbindelse med hans tjenesteretlige stilling måtte løses inden for kategori A.
- 7 I de perioder, hvor sagsøgeren var stillet til rådighed for Det statistiske Kontor, og hvor han var placeret i GD IX, blev der i overensstemmelse med de herom gældende regler udarbejdet bedømmelser vedrørende sagsøgeren; de indeholder en beskrivelse af hans arbejdsopgaver og en vurdering af det udførte arbejde og er i øvrigt stort set positive. Han blev foreslået forfremmet til lønklasse A 5 i regnskabsåret 1983.
- 8 Den 30. november 1983 indgav sagsøgeren til Kommissionens generalsekretær en klage i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, hvori han anmodede Kommissionen:

— om at berigtige hans tjenesteretlige stilling;

— om at tage hensyn til hans ret til forfremmelse til lønklasse A 5.

- 9 I sit svar af 27. juni 1984, som er genstand for denne sag, anerkendte Kommissionen, at de foranstaltninger, der var truffet, endnu ikke havde gjort det muligt at placere sagsøgeren i en stilling svarende til hans erfaring og kvalifikationer; Kommissionen henledte imidlertid sagsøgerens opmærksomhed på en meddelelse om intern udvælgelsesprøve med henblik på en LA 7/6-stilling i den danske oversættelsesafdeling i Luxembourg.

Formaliteten

- 10 Kommissionen har fremført to anbringender til støtte for, at sagen skal afvises.
- 11 For så vidt som sagsøgeren har nedlagt påstand om at genindtræde i sin tidligere stilling ved Publikationskontoret, må sagen afvises, idet et sådant krav ikke er fremsat i den klage, sagsøgeren har indgivet til Kommissionen, som derfor ikke har afvist det.
- 12 Som Domstolen understregede i dommen af 1. juli 1976 (Sergy, sag 58/75, Sml. s. 1139), har vedtægtens artikel 91 til formål, at konflikter mellem tjenestemænd eller øvrige ansatte og administrationen så vidt muligt skal løses i mindelighed, hvorfor det er vigtigt, at administrationen har kendskab til den pågældendes klagepunkter eller ønsker; bestemmelsens formål er derimod ikke strengt og endeligt at fastlægge indholdet af en eventuel senere retssag, såfremt krav, der fremsættes herunder, hverken ændrer årsagen til eller genstanden for den administrative klage.
- 13 Selv om sagsøgeren i sin klage ikke udtrykkeligt krævede at genindtræde i sin tidligere stilling, må et sådant krav anses for indeholdt i sagsøgerens generelle krav om en berigtigelse af hans tjenesteretlige stilling. Da Kommissionen ikke har truffet nogen formelt i vedtægten fastsat administrativ foranstaltning med henblik på en forskriftsmæssig overflytning af sagsøgeren til en anden tjenestegren, og da sagsøgeren tidligere over for Kommissionen har gjort opmærksom på sine synspunkter, har Kommissionen ikke kunnet være uvidende om, at sagsøgeren med sin anmodning om en »berigtigelse af hans tjenesteretlige stilling« har ønsket at vende tilbage til en stilling svarende til hans kategori og lønklasse, først og fremmest i den del af administrationen, hvor han formelt har været placeret hele tiden.

- 14 Kravene i vedtægtens artikel 91 må herefter anses for opfyldt, og denne del af Kommissionens afvisningspåstand kan derfor ikke tages til følge.
- 15 Med sit andet anbringende til støtte for sagens afvisning har Kommissionen gjort gældende, at dens beslutning af 27. juni 1984 ikke indeholder et klagepunkt imod sagsøgeren; Kommissionen har imødekommet hans klage ved at anføre, at der var udskrevet en intern udvælgelsesprøve vedrørende en stilling som oversætter, og således gøre ham opmærksom på en mulighed for at få en stilling svarende til hans kvalifikationer.
- 16 Sagsøgeren har gjort gældende, at han blev ansat i en stilling som fuldmægtig i en administrativ tjenestegren, og har bestridt, at muligheden for at deltage i en udvælgelsesprøve vedrørende en stilling som oversætter for ham skulle være et svar på hans krav om en stilling svarende til hans lønklasse og kvalifikationer, idet hans universitetsuddannelse ikke tog sigte på oversættelsesarbejde.
- 17 Parternes respektive anbringender forudsætter en behandling af det spørgsmål, om sagsøgerens krav er begrundet; dette henhører åbenbart under sagens realitet, hvorfor det er ufornuddent at behandle det i forbindelse med formalitetsspørgsmålet.
- 18 Heller ikke denne del af Kommissionens afvisningspåstand kan derfor tages til følge.

Realiteten

- 19 Til støtte for søgsmålet har sagsøgeren fremført fire anbringender:
 - tilsidesættelse af vedtægtens artikler 5 og 7, idet sagsøgeren ikke er placeret i en stilling med arbejdsopgaver svarende til den lønklasse, han er indplaceret i inden for sin kategori;
 - tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter, idet beslutningen om at placere ham i Publikationskontoret og de følgende beslutninger i strid med vedtægtens artikel 25 ikke er truffet ved individuel skriftlig begrundet afgørelse, ikke er bekendtgjort ved opslag eller offentliggjort i det månedlige personaleblad;

- tilsidesættelse af vedtægtens artikel 38 og af princippet om den berettigede forventning, idet sagsøgeren i henhold til artikel 37 med rette måtte forvente at skulle gøre midlertidig tjeneste i en anden stilling, hvorefter han skulle genindtræde i sin tidligere stilling;
- tilsidesættelse af vedtægtens artikel 45 og af princippet om forbud mod forskelsbehandling, idet den omstændighed, at sagsøgeren ikke blev placeret i en stilling svarende til hans kategori og lønklasse, bevirkede, at han ikke kunne udføre arbejdsopgaver, som med henblik på forfremmelse kunne være grundlag for en sammenligning mellem sagsøgerens og andre tjenestemænds fortjenester.

Tilsidesættelse af vedtægtens artikler 5 og 7

- 20 Sagsøgeren har ikke bestridt, at hans karriere måtte ændres som følge af, at Publikationskontoret blev reorganiseret og der blev indført databehandling, men har bebrejdet Kommissionen, at den ikke har fundet en stilling til ham inden for hans kategori, som svarer til hans lønklasse og uddannelse.
- 21 Sagsøgeren har i øvrigt anført, at de stillinger, han siden blev placeret i, ikke krævede nogen reel arbejdsindsats. De oversættelsesopgaver, som han udførte i GD IX, beskæftigede ham knap en time pr. dag. Kommissionen tilsidesatte således det almindelige princip om ret til arbejde.
- 22 Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgeren, som var klar over, at en normal karriere ikke længere var mulig ved Publikationskontoret, af egen fri vilje accepterede de forskellige stillinger inden for andre tjenestegrene, som han midlertidigt blev placeret i, med henblik på, at der blev fundet en endelig løsning af spørgsmålet om hans tjenesteretlige stilling på den måde, at han overgik til en anden tjenestegren eller en anden tjeneste. Hans sprogkundskaber måtte gøre ham særlig egnet til en karriere inden for sprog tjenesten. Siden han forlod Publikationskontoret, var han hele tiden blevet tildelt arbejdsopgaver svarende til hans uddannelse og, navnlig, til hans kvalifikationer. Kommissionen har opfyldt sine forpligtelser derved, at den gjorde sagsøgeren opmærksom på de forskellige muligheder for en ændring af hans karriere, ligesom den havde fremmet mulighederne for en eventuel overflytning. Når der endnu ikke var fundet en løsning, skyldtes det sagsøge-

rens manglende vilje til at samarbejde og til at udvise den nødvendige indsats og beslutsomhed.

- 23 Det bemærkes, at en tjenestemand ikke har krav på en bestemt stilling, og at han kan placeres i en hvilken som helst stilling inden for hans kategori, alt efter hvad ansættelsesmyndigheden måtte finde hensigtsmæssigt ud fra tjenestens interesse. Kommissionen er ikke forpligtet til at nå et bestemt resultat, og har opfyldt sine forpligtelser i og med, at den har gjort, hvad der var muligt med henblik på, at den pågældende tjenestemand kan kandidere til en stilling svarende til hans uddannelse og kundskaber.
- 24 Selv om Domstolen i dommen af 21. maj 1981 (Kindermann, sag 60/80, Sml. s. 1329) fastslog, at ansættelsesmyndigheden i henhold til vedtægtens artikel 7 har et meget vidt skøn med hensyn til en placering i tjenestens interesse af en tjenestemand i en stilling i hans kategori eller tjenestegruppe svarende til hans lønklasse, anerkendte Domstolen imidlertid i dommen af 22. oktober 1981 (Kruse, sag 218/80, Sml. s. 2417), at en tjenestemand har ret til at forlange, at de opgaver, han tildeles, svarer til hans lønklasse og stilling.
- 25 Med dette forbehold har en tjenestemand pligt til at acceptere enhver placering i overensstemmelse med tjenestens krav i hele Fællesskabet og på ethvert arbejdssted i den institution, i hvilken han har tiltrådt tjenesten (jfr. dom af 24. februar 1981, Carbognani, forenede sager 161 og 162/80, Sml. s. 543). I dommene af 28. maj 1970 (Peco, sag 36/69, Sml. 1970, s. 61) og af 28. september 1983 (Rosani, sager 193-198/82, Sml. s. 2841) fastslog Domstolen, at ansættelsesmyndigheden er berettiget til at forvente, at højt placerede tjenestemænd er i besiddelse af tilstrækkelig tilpasningsevne til at beklæde stillinger af forskellig art. Det må i øvrigt fastslås, at de arbejdsopgaver, sagsøgeren oprindeligt udførte, og som han ønskede at genindtræde i, ikke længere eksisterer, og at den stilling, han oprindeligt beklædte, som følge af reorganiseringen af den pågældende tjenestegren nu forudsætter andre kvalifikationer end da sagsøgeren blev ansat. Sagsøgeren blev ansat i stillingsgruppe A og måtte derfor utvivlsomt besidde en sådan tilpasningsevne; i bedømmelserne vedrørende sagsøgeren fremhæves i øvrigt helt særligt hans beherskelse af forskellige fællesskabssprog. Sagsøgeren har desuden aldrig afvist at udføre de arbejdsopgaver, han blev tildelt, herunder arbejdsopgaver af sproglig art,

men har derimod forsøgt at ændre sin karriere ved at overgå til sprog tjenesten, idet han allerede i 1978 indgav ansøgning til en intern udvælgelsesprøve vedrørende en stilling som sprog revisor. Når han siden afviste at gå op til en udvælgelsesprøve inden for sprog tjenesten, syntes det i det væsentlige at være begrundet i hans ønske om at nå op i lønklasse A 5. Herefter kan det ikke foreholdes Kommissionen, at den har givet sagsøgeren arbejdsopgaver af sproglig karakter; de er ganske vist forskellige fra de arbejdsopgaver, han oprindeligt udførte, men ikke uforenelige med hans lønklasse og måtte i øvrigt kunne fremme en ændring af hans karriere.

26 Sagsøgeren var klar over, at en sådan ændring af hans karriere var nødvendig, og burde derfor, således som Domstolen fastslog i forbindelse med tjenestemænds genindtræden ved udløbet af en tjenestefrihed af personlige årsager (jfr. dom af 5. maj 1983, Pizzio, sag 785/79, Sml. s. 1343), gøre en rimelig indsats for at søge anden beskæftigelse. Det fremgår imidlertid af samtlige sagens akter, at sagsøgeren ganske vist accepterede midlertidige placeringer, men på intet tidspunkt aktivt medvirkede til en endelig løsning, idet han afviste at søge de stillinger, han blev gjort opmærksom på.

27 For så vidt angår sagsøgerens anbringende om, at det almindelige princip om ret til arbejde er tilsidesat, fordi Kommissionen, navnlig efter at sagsøgeren var placeret i GD IX, ikke lod ham udføre en egentlig arbejdsindsats, bemærkes — uden at der herved tages stilling til, om et sådant princip gælder inden for fællesskabsretten — at den stedfortrædende kontorchef i den danske oversættelsesafdeling under GD IX i skrivelse af 22. oktober 1985, som er fremlagt i retsmødet, har anført, at sagsøgeren oversatte ca. 40 sider pr. måned. Selv om det er vanskeligt at vurdere det antal sider, en oversætter kan oversætte, blandt andet under hensyntagen til, hvor vanskelige eller tekniske, de dokumenter, der ønskes oversat, er, kan det imidlertid ikke lægges til grund, at sagsøgeren har været uden egentligt arbejde i den periode, hvor han var placeret i GD IX. Ved vurderingen af omfanget af det arbejde, sagsøgeren blev tildelt, må der ligeledes tages hensyn til, at sagsøgeren ikke var ansat i en stilling som oversætter, men udelukkende var placeret i en oversættelsestjeneste med henblik på, at han skulle få et indblik i arbejdet for at kunne søge en stilling i sprog tjenesten.

- 28 Sagsøgerens anbringende savner derfor støtte i de faktiske forhold.

Tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter (vedtægtens artikel 25)

- 29 Sagsøgeren har gjort gældende, at afgørelserne om at placere ham i Det statistiske Kontor, og siden i GD IX, samt afgørelsen om ikke at lade ham genindtræde i Publikationskontoret i henhold til vedtægtens artikel 25 skal begrundes, bekendtgøres ved opslag i den institutions bygninger, som han hører under, og offentliggøres i Fællesskabernes månedlige personaleblad.
- 30 Kommissionen har bestridt, at artikel 25 kan finde anvendelse, idet de pågældende foranstaltninger, der i det væsentlige skyldes velvilje, ikke er individuelle afgørelser i artikel 25's forstand, og at de ikke indebærer et klagepunkt imod sagsøgeren. Han har i øvrigt stedse været enig i de forskellige foranstaltninger og været vidende om deres indhold og baggrunden for dem.
- 31 På grundlag af de i sagen oplyste faktiske omstændigheder bemærkes, at de successive afgørelser vedrørende sagsøgerens placering ikke er individuelle afgørelser angående en tjenstemands ansættelse, fastansættelse, forfremmelse, forflyttelse, fastlæggelse af den tjenesteretlige stilling og fratræden i henhold til artikel 25, stk. 3. De nævnte afgørelser af intern forvaltningsmæssig karakter, der er truffet i fuld enighed med sagsøgeren, har på ingen måde ændret hans retsstilling og er heller ikke afgørelser, der indebærer et klagepunkt, jfr. samme artikels stk. 2.
- 32 Artikel 25 findes herefter ikke at kunne anvendes, og anbringendet må forkastes.

Tilsidesættelse af vedtægtens artikel 38

- 33 Sagsøgeren har anført, at hans placering i Det statistiske Kontor og siden i GD IX har karakter af en midlertidig tjeneste i anden stilling i henhold til vedtægtens artikel 37, stk. 1, litra a). Ud fra princippet om den berettigede forventning måtte sagsøgeren forvente, at Kommissionen lod ham genindtræde i overensstemmelse med artikel 38, litra g).

- 34 Kommissionen har bestridt, at der er tale om midlertidig tjeneste i anden stilling i artikel 37's forstand, og har anført, at sagsøgeren har været orienteret om de forskellige placeringers egentlige karakter, hvorfor artikel 38 ikke kan finde anvendelse.
- 35 Som ovenfor bemærket har de forskellige afgørelser på ingen måde ændret sagsøgerens retsstilling, idet han, således som det fremgår af de synspunkter, han har fremført i forbindelse med de forskellige overflytninger, har været vidende om, at de omtvistede foranstaltninger var af midlertidig og kortvarig karakter, og idet disse stedse blev truffet i fuld enighed med ham og med henblik på at danne grundlag for en i hans interesse endelig løsning.
- 36 Der findes herefter ikke at have været tale om midlertidig tjeneste i anden stilling i vedtægtens artikel 37's forstand, og intet i Kommissionens adfærd gav sagsøgeren grundlag for at tillægge de pågældende foranstaltninger en sådan virkning.
- 37 Anbringendet om overtrædelse af artikel 38 savner derfor støtte i de faktiske forhold.

Tilsidesættelse af vedtægtens artikel 45 og af princippet om forbud mod forskelsbehandling

- 38 Sagsøgeren har anført, at siden han forlod Publikationskontoret, har han ikke udført præcise arbejdsopgaver, således at der med henblik på forfremmelse kan foretages en sammenligning af hans og andre tjenestemænds fortjenester.
- 39 Kommissionen har heroverfor gjort gældende, at de forskellige afgørelser om placering af sagsøgeren ikke har bevirket, at der ikke har kunnet foretages en løbende vurdering af hans fortjenester i forbindelse med udførelsen af de forskellige arbejdsopgaver, han blev tildelt. Der er udarbejdet bedømmelser under hensyntagen til de forskellige arbejdsopgaver, han har udført.

- 40 Således blev sagsøgeren foreslået forfremmet i 1983. Når han ikke blev foreslået forfremmet i 1984, skyldtes det alene en mindre gunstig vurdering fra bedømmerens side.
- 41 Som sagen foreligger oplyst, kan det fastslås, at til trods for de mange forskellige arbejdsopgaver, sagsøgeren har været tildelt, er der forskriftsmæssigt udarbejdet bedømmelser, således at sagsøgerens fortjenester kan vurderes med henblik på en eventuel forfremmelse.
- 42 Da vurderingen af tjenestemændenes fortjenester med henblik på en eventuel forfremmelse henhører under ansættelsesmyndighedens kompetence, idet der dog ikke må foreligge et åbenbart fejlskøn, hvilket ikke er gjort gældende i den foreliggende sag, findes det ikke godtgjort, at artikel 45, stk. 1, er tilsidesat. Der er udarbejdet bedømmelser vedrørende sagsøgeren som for andre tjenestemænd, og sagsøgerens anbringende om forskelsbehandling er derfor uden hold i virkeligheden.
- 43 Anbringendet kan derfor ikke lægges til grund.
- 44 Sagsøgte vil følgelig være at frifinde, såvel for sagsøgerens påstand om annullation af den hævdede afvisning af umiddelbart at lade ham genindtræde i sin stilling ved Publikationskontoret, som for påstanden om erstatning for den ideelle skade, sagsøgeren hævder at være påført som følge af afbrydelsen af hans normale karriereforløb. Det samme gælder sagsøgerens påstand om, at Kommissionen tilpligtes at placere ham i en faktisk bestående stilling inden for hans kategori og svarende til den lønklasse, han hierarkisk er placeret i, samt til hans erfaring og kvalifikationer.

Sagens omkostninger

- 45 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger. I henhold til procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af de ansatte ved Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser
udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (anden afdeling)

- 1) Sagsøgte frifindes.**
- 2) Hver part bærer sine omkostninger.**

Bahlmann

Due

Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. januar 1986.

P. Heim
Justitssekretær

K. Bahlmann
Formand for anden afdeling